

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

פרשת פינחס

מהדורת כנסת ישראל

לזכות רפואה שלימה

חיה מלכה בת בת-שבע

בתוך שאר חולי ישראל

פרנס השבוע

לע"נ הרב קלמן שמאי ספרקה זצ"ל

להנצחות ובירורים: 076-599-4020

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

אלעזר מנחם בן אברהם שמואל
אלטע דבורה בת אשר

חיים שלמה בן דוב בער
גיטל בת מנחם מנדל

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

ביתר עילית	ספרים ווינקעל	עזרת תורה	ירושלים
058-324-5544 גבעה A	15 עלי הכהן	053-318-4381 ארזי הבירה	052-763-2150 ביה"כ הר צבי
052-760-2289 גבעה B	052-266-9937 צומת בר אילן	054-841-9231 בית וגן	054-841-7272 גאולה זכרון משה
<u>ערים אחרות</u>	02-650-2327 רוממה-המ"ג	022-625-0612 גבעה צרפתית	058-325-5458 גבעת שאול
054-840-2444 אלעד	02-586-0088 רחביה	058-321-9933 גני גאולה	 הר נוף
052-716-9528 אופקים	058-718-5065 רמת אשכול	054-851-9014 ישיבת מיר	052-766-5331 נוה יעקב
08-864-6516 אשדוד	050-412-7721 רמת שלמה	 סורוצקין	 שער הספר
03-570-3134 בני ברק	<u>בית שמש</u>	 סורוצקין 31	 סנהדריה
054-851-9014 ברכפלד	055-677-8301 קריה	02-536-2280 סנהדריה המורחבת	 עזרת תורה
058-322-0251 גבעת זאב	053-232-1750 רמב"ש א'	054-859-3064 עזרת תורה	
02-534-2467 טלוסטון	052-767-4151 רמב"ש ג'1		
052-447-4126 מודיעין	054-842-7664 רמב"ש ג'2		
08-974-3086 קרית ספר	052-710-9132 רמת אברהם		
052-760-6491 רכסים			
055-674-8959 תל אביב			

לברורים והנצחות : 076-599-4020

או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

צריכים את עזרתכם! נא לתרום בעין יפה!

תרומות חודשיות מומלצות: 10 ש"ח, 20 ש"ח, 50 ש"ח, 100 ש"ח

הנצחת מדור שו"ת - 200 ש"ח

הנצחת חצי פרשה - 500 ש"ח

פרנס השבוע (יותר מאלפיים חוברות!) - 1000 ש"ח

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדרים פון: 03-763-0585

קרן מס' 2985

OR AT [TORASAVIGDOR.ORG/DONATE](https://torasavigdor.org/donate) (SPECIFY "TOWARDS HEBREW EDITION")

חוברת מס' 93

הדפסה - "בית הדפוס" 1155-210-077

תורת אביגדור

פרשת פינחס

אגורה באהלך עולמים

הכל נשאר בתוך המשפחה

בפרשת השבוע (במדבר כז, ח-יא) נמסרו לנו דיני הירושה, וסוגיות ארוכות בש"ס עוסקות בפרטי ההלכות הנלמדות מפסוקים אלו. כללו של דבר, "וַנִּתֶּן אֹת נַחֲלָתוֹ לְשָׂאֵר הַקָּרֵב אֲלֵיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וַיֵּרֶשׁ אֹתָהּ" - ממונו של הנפטר עובר לידי הקרוב אליו ביותר מבין בני משפחתו, וכפי סדר הנחלות שקבעה התורה.

אולם עלינו להבין - מהו ענין הירושה? מדוע צוותה התורה שממונו של אדם יעבור הלאה לקרוביו? שמה תטענו, "מה השאלה? כך קובע ההיגיון הבריאי. הלא גם אצל אומות העולם כך זה עובד, שכאשר אדם נפטר, ממונו נמסר לילדיו. וכי מה עוד אפשר לעשות בממון? היעלה על הדעת שהוא יהיה הפקר, וכל מי שחפץ בכך יבא ויטול אותו לעצמו?"

אז ראשית נאמר שכן, היו גם היו תרבויות בהן לא היו חוקי ירושה, ואדרבה, החוק היה שכאשר אדם מת, כולם באים ובוזזים את הממון שהשאיר. ואם נתבונן בכך, באמת לא מובנת ההנחה הפשוטה הזו שלנו, שהממון יעבור ליורשים - מדוע שכך יהיה? מדוע שמשפחתו תקבל את נכסיו? הרי האדם נפטר, והוא כבר אינו הבעלים כלל על ממונו, שום דבר כבר לא שייך לו. לכאורה הדין היה צריך להיות כמו גר שמת, שיבזבזו ישראל את נכסיו (עי' ב"ב קמב, א) - כל אחד יכול לבא ולתפוס את רכושו. כך היה צריך להיות הדין גם כאשר יש לו יורשים - אם סיימת את תפקידך בעולם, מדוע שממונך ישאר קשור אליך או אל בני משפחתך?

שמה תאמרו - אצל רבים מאומות העולם אכן ישנם דיני ירושה, והחוק קובע את פרטי חלוקת הממון; מתחילה מגיעה הממשלה ולוקחת לעצמה נתח הגון מכספו של הנפטר, אותו הרוויח בעמל רב, ולאחר מכן מחלקים יורשים כאלו ואחרים את מה שנשאר מהממון. אם כך - יטען מי שיתען - הרי שענין זה, שבניו של אדם יורשים את ממונו, מובן על פי שכל, ולכן צוותה התורה את דיני הירושה. אמנם אלו דיני תורה, אבל זה "רק" דיני ממונות.

אולם זו טעות גדולה מאוד! מהותם של דיני ירושה שבתורה אינה רק צורה טכנית כיצד לחלק את נכסיו של הנפטר בין ילדיו, ושהם יהנו מעבודתו הקשה, אלא יש כאן הרבה יותר מזה. אמנם זה בוודאי נכון שהתורה מחנכת אותנו לרחם על אלמנתו ועל בניו של הנפטר, אולם לא זו היא מהותה של הירושה. התורה כאן באה ללמד אותנו מבט חדש לגמרי על הענין - הקב"ה רוצה שנדע, שאותו אדם שנפטר מן העולם, מביט על נכסיו כדי לדעת איזה שימוש ייעשה בהם. זה מעניין אותו מאוד!

מביט מגבוה

יהיה מי שישאל: הרי קעת הוא נמצא בעולם הבא. עכשיו הוא רואה שהעולם הזה הוא כלום; עכשיו הוא כבר מבין שהכל זה הבל הבלים, ושאינו לממון שום משמעות אמיתית, אז מה אכפת לו מה נעשה בממונו?! התשובה היא: לא!

הפסוק מלמד אותנו שלאדם כן אכפת מהנעשה בממונו, אף לאחר שנפטר מן העולם. גם בעולם האמת, הוא חפץ בכך שבניו ירשו אותו.

והנה, זהו נושא עדין, אולם אין ספק שלנשמה יש קשר מובהק לעולם הזה. לא רק שיש לה קשר, אלא הנשמה **נצמדת** לעולם הזה בכל כחה! היצמדות זו אינה קיימת באדם רק כאשר הוא חי בעולם הזה, אין מדובר רק באינסטינקט הקיים בכל יצור, אפילו בחרקים, להציל את חייו. זה הרבה מעבר לכך - התורה אומרת לנו כאן שגם לאחר שהאדם עוזב את העולם הזה, הוא ממשיך **להשתוקק** אליו. כמובן, איני יכול להסביר את כל סודותיה של הנשמה, אולם העובדה היא שכולם רוצים שיהיה להם קשר כלשהו לעולם הזה. גם לאחר שהיא עוזבת את העולם, הנשמה היתה ועודנה מעוניינת מאוד במה שהותירה מאחור.

סודו העולם של העולם הזה

ביאורה של השתוקקות זו הוא, שבמעמקי הנשמה, כולנו חשים שבעולם הזה מסתתר סוד עלום. ישנה מעלה ייחודית מאוד בעולם הזה שאינה קיימת בעולם הבא. מה יש בעולם הזה, שהנשמה אינה רוצה לעזוב אותו? התשובה היא שרק בחיים הקצרים האלו יש לנו את ההזדמנות לבחור. זו אינה רק הזדמנות, אלא יש לנו ציווי מפי הקב"ה: "ובחרת בחיים". הוא מעודד אותנו ופוקד: "בחרו בחיים!"

המתנה הגדולה שניתנה לנו בעולם הזה היא כח הבחירה - היכולת לבחור להיות טובים יותר! זהו שאומר דוד המלך ע"ה (תהילים קטו, יז) "לא הִמְתִּים יְהִלְלוּ-ה", ולכאורה יש לשאול, מאי קא משמע לן? מה בא דוד ללמדנו, הלא פשיטא שהמת אינו יכול להלל את ה'? התשובה היא, שדוד בא להזהיר אותנו ולומר לנו שעלינו לפחד מהמוות, כי מוות פירושו לא רק להפסיק לנשום - אלא גרוע בהרבה מכך - להפסיק לעבוד את ה' יתברך. עם המיתה, יכולתו של האדם לבחור בטוב - אובדת לנצח.

תחנוניו של משה רבינו

כאשר הקב"ה בישר למשה רבינו ע"ה "הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ לְמוֹת" (דברים לא, יד), מה היתה תגובתו? האם הוא קיבל את הבשורה בשווין נפש ובאיפוק? לא ולא! הוא התחנן על נפשו, הוא לא רצה למות! הוא ידע שהחיים הם הזדמנות אדירה, עליה לא רצה לוותר! "פֶּה שִׁעָה אַחַת בְּתוֹשָׁבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא" (אבות ד, יז) אם היתה ניתנת למשה רבינו ההזדמנות לחזור לעולם הזה ולו **לדקה אחת**, הוא היה מוותר על חלק נכבד מהעולם הבא שלו. עד כדי כך יקרה היא כל שניה של חיים בעולם הזה! כל דקה היא יהלום, כי זו הזדמנות מפוארת להשיג עוד ועוד. אם בדקה זו יכול אדם ללמוד עוד שורה אחת של גמרא או לשים עוד מטבע אחד בקופת הצדקה - שווה להקריב הרבה בשביל זה.

יפה שעה אחת

אין ספק שהנאתנו בעולם הבא תהיה אדירה. אם רק היינו יכולים לתאר לעצמנו את אותו האושר, לא היינו מסוגלים להכיל את אותה ההרגשה. חז"ל אומרים שהאושר בעולם הבא הינו גדול כל כך, עד שהקב"ה צריך לתת כח לצדיקים כדי שיהיו מסוגלים לסבול את אותו האושר - עד כדי כך!

ולמרות זאת, למרות שהנשמה נוצרה במיוחד עבור המציאות של עולם הבא, מציאות של אושר עצום, מציאות בו היא תהיה בלתי תלויה בגוף ובלתי תלויה בעולם הזה, למרות הכל, הנשמה רוצה לחיות זמן רב יותר בזה העולם. אנחנו רוצים לחיות כי עדיין יש לנו כל כך הרבה מה להשיג - וזה אף פעם לא מספיק, כי ככל שתעשה יותר בעולם הזה, כך אתה אוגר יותר לחי נצח בעולם הבא. כל מעשה שאדם עושה כאן, אפילו המצוה הקטנה ביותר, בזה הוא קונה חיי נצח.

חיי נצח בביתנו

אחת הדרכים החשובות ביותר בהן האדם עושה שימוש בהזדמנות הנפלאה הזו ששמה בחירה, היא באמצעות הדברים שנמצאים בבעלותו - נכסיו. בין אם זה כסף, רכב או בית - כולם הם כלים דרכם יוכל האדם להשיג דברים אדירים בעולם הזה.

לדוגמא, אדם זכה ויש לו בית ב"ה, דבר ראשון - הוא מתקין בו מזוזות. איזו זכות מופלאה היא זו - לקחת בית "רגיל", ולתלות מזוזה בפתחו! יש אנשים שלאחר זמן מה שוכחים מהמזוזה; אולי הם מנשקים את המזוזה - וזה טוב ויפה, אולם לא די בזה. המזוזה עומדת ומכריזה: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אֶחָד - הבית הזה מוקדש כולו לה'! הקב"ה הוא הדבר האחד והיחיד שיש לנו בחייו - כל מה שנמצא בבית זה, מיועד לצורך עבודת ה'!" מכניסים אורחים בבית הזה, פותחים ספר ולומדים בבית הזה, מברכים כאן ברכת המזון. המזוזה מעידה שיושבי הבית הזה בחרו להשתמש בנכסיהם, אך ורק למען השי"ת!

כל פרט ופרט בבית הזה מתנהל לפי חוקי התורה הקדושה, ועקרת הבית מכוונת את הכל כמו כהן גדול בבית המקדש. בבית הזה יש סכ"ם חלבי וסכ"ם בשרי - אפילו בכלים יש קדושה! בית זה הוא מקום בו כל איש ואשה מייצרים, בכל רגע ורגע, חיים נצחיים!

עוברים דירה

כל איש ואשה החרדים לדבר ה', יחיו אי"ה חיים ארוכים, מלאים בעבודת ה'. אולם יום יבא, לאחר מאה ועשרים שנה, בו נצטרך כולנו לעזוב את הבית הזה. אוי וי! איזה צער! הרי בית כזה לא יהיה לנו בעולם הבא! לא יהיו שם כלים בשריים וכלים חלביים, לא תהיה נטילת ידים ולא ברכת המזון!

אולי כעת איננו מרגישים את חשיבותם העצומה של המעשים הכבירים הללו אותם אנו זוכים לעשות; איננו מעריכים נכונה מהי ברכת "אשר יצר" אותה אנו זוכים לברך, אולם בבא העת, כאשר בעל כרחינו נצטרך להיפרד מהפנינים הללו, פתאום נגלה איזה דבר עצום היה לנו, שאותו אנו עומדים לאבד. אז תכה בנו אותה הכרה. אז נבין מה הם החיים בעולם הזה, ועד כמה גדולה היא ההזדמנות לעבוד את ה' ולהשלים את נפשנו.

אמנם אין כל ספק בכך שהעולם הבא יהיה מלא בתענוגים ובאושר, וקורת רוח זו יפה מכל חיי העולם הזה, אולם עדיין, ההכרח להיפרד מהחיים הנפלאים הללו בעולם הזה, להיפרד מבית יהודי שבו עובדים את ה' תמיד - זהו הפסד, ויש בזה צער.

החיים ממשיכים

אולם יש תקווה. חז"ל לימדונו דבר נפלא, והוא ש"יורש כרעיה דאברה" (עירובין ע, ב). בן או מי שירש ממון, הרי הם כמו הרגלים של הנפטר - האב. אל נא נחשוב שדברים אלו הם משל בעלמא. זוהי עובדה, זוהי מציאות! ומציאות זו מבוססת על השכל הישר, וכן על פסוקים ומאמרי חז"ל. פירוש הענין הוא, שכאשר בנו של אדם עושה מעשים טובים, בבחינה מסוימת הרי זה כאילו האב עצמו עדיין חי, וכאילו הוא מקיים עוד מעשים טובים כאן בזה העולם. הדברים אמורים גם לגבי בנות - כאשר בתו של הנפטר מקיימת מצוה - הרי זה כאילו אביה ואמה מקיימים מצוות עכשיו.

ואף על פי שהבן או הבת אינם חושבים על הוריהם בכל שעה, מכל מקום זכויותיהם נזקפות לטובת ההורים. איש או אישה העוזבים את העולם הזה, ומשאירים אחריהם בן או בת - לעולם לא יעזבו את העולם הזה, אלא ימשיכו לחיות בו ע"י קיום המצוות של צאצאיהם.

כל מצוה שהבן עושה - הוא מזכה בזה את הוריו. עצם העובדה שבנם הוא יהודי שומר תורה ומצוות, גם אם אינו בר מעלה מיוחד, אלא רק יהודי חרדי "רגיל" - זו כבר זכות עבור ההורים, וכל מצוה שהבן עושה, הרי זו המתנה הגדולה ביותר עבור הוריו. ואם הוא אדם בר מעלה, אם הוא איש חסיד, אז בוודאי זוהי זכות גדולה ועצומה עבורם.

כל מצוה, כל ברכה, כל מטבע קטן שאדם נותן לצדקה - זוהי מתנה יקרה לאביו ולאמו, נמצא שהוא שולח להוריו אלפי מצוות אל עולם האמת. ועל אף שהם נמצאים בגן עדן, יושבים ונהנים מזיו השכינה, שהוא האושר הגדול שזוכים לו בעולם הבא, אף על פי כן, החיבור שלהם לעולם הזה ע"י בנם או בתם, גורם להם סיפוק רב. הם זוכים להרגשה שהם שייכים וקשורים להזדמנויות הקיימות בעולם הזה, ודבר זה מרווה את צימאונם העצום להמשיך לחיות בעולם הזה. האושר הזה הוא גדול יותר אפילו מאושרו של העולם הבא!

השקעה מניבה

מעתה נוכל להתחיל להבין עד כמה גדול הוא התפקיד שלנו - לגדל דור של בנים ובנות שומרי תורה ומצוות. כמובן שלשאת אשה ולהוליד ולגדל ילדים זו מצווה מהתורה, זו עבודת ה', אולם כעת אנו מבינים שאין זה רק דבר שאתה עושה למען הקב"ה, אלא **למען עצמך** - זו אחת מהטובות הגדולות ביותר שתוכל לעשות לעצמך. אדם שזוכה להקים משפחה ולחנך אותה בדרך התורה, הרי הוא יוצר לעצמו שפע של נחת. זהו יסוד שמאוד חשוב לזכור אותו - אינך עוזר רק לבנך ובתך, אלא אתה עוזר לעצמך. זה הישג אדיר, כי בזכות בניכם, תזכו להישאר בעולם הזה הרבה אחרי שתיפטרו ממנו.

לכן חשוב כל כך להשקיע את הכוחות בילדינו ובחינוכם. על ההורים לחשוב תדיר, "מה אנחנו יכולים לעשות כדי לסייע לילדינו להפוך לאנשים הטובים ביותר שהם מסוגלים להיות? איזה 'חיידר' הוא הטוב ביותר עבור חיימק'ה? לאיזה 'בית יעקב' עלינו לשלוח את חנהל'ה?"

הורים הזוכים לגדל דור של בני תורה, עובדי ה', בנים ובנות שעתידיים להקים בעצמם משפחות של בני תורה, לא רק שהם יהיו מאושרים בעולם הזה - אחרי הכל, האם קיים אושר גדול יותר מאשר לרוות נחת דקדושה? ילדים יראי שמים הם האושר הגדול ביותר, הם ימלאו את לב הוריהם בשמחה כל חייהם - אולם לשמחה האמיתית נזכה רק בעולם הבא. הנחת האמיתית והנצחית מתחילה רק לאחר שנפטרים מהעולם הזה, והיא בלתי נתפסת!

תעודת נחת

זהו שאמר דוד המלך ע"ה, "וְרָאָה בְּנִים לְבָנֶיךָ שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל". איש הזוכה לבן - איזה אושר גדול הוא זה! מעתה הוא יזכה להישאר בעולם הזה! ומי שזכה לבני בנים - עליו לשמוח ביותר! ולא רק בברית, אלא מיד ב"מזל טוב" הראשון, וכן בכל פעם שהוא רואה את נכדו - עליו לשמוח ולהנות מכך. "וראה בנים לבניך" - הבט בנכדך, וחשוב לעצמך, "ברוך ה', זכיתי לנכד, פירוש הדבר שאני עתיד להישאר בעולם במשך זמן רב יותר! איזו הצלחה! 'שלום על ישראל!'"

אין לתאר את האושר הגדול שתזכה לו מכח בנים ובני בנים יראי אלקים. לכן הצעתי היא, שמי שזכה לבנים טובים, יזמין תעודה מיוחדת שבה יהיה כתוב: "תעודה זו תעיד עלי כמאה עדים, שאתם, בני וכלתי, מביאים לי נחת עצומה", תעודה זו יש למסגר ולתלות בביתם. ומי שזכה גם לנכדים המביאים לו נחת - יעשה כן אף בבית נכדיו, ומי שיעשה כן אף בבית הנינים - מה טוב!

ביתך הנצחי

לכן הירושה חשובה כל כך עבור הנפטר. כאשר בניו יורשים את ביתו, נמצא שבזה ביתו הקדוש, המקום בו זכה לעבוד את השי"ת, ימשיך לתפקד ולפעול גם לאחר מותו. וגם אם בנך או בתך לא יתגוררו בבית הזה, אלא ימכרו אותו - אז הבית הופך לכסף, והכסף יסייע להם לקנות בית אחר, ובכך אתה ממשיך לחיות בעולם הזה. בכל מקרה נפשך תזכה לעונג בכך שהיא יודעת שבינת ממשך להיות בית של עבודת ה'.

וכך, למרות שכבר לא תוכל ללכת ולבקר את בנך או בתך בביתם, ולא תהיה בידך היכולת לראות את הנכדים והנינים, אולם יהיה לך סמך וטובטו כי בבית הזה, בביתם של ילדיך, ממשיכים הם את הדרך אותה למדו בביתך, את הדרך בה למדו ביישיבות הקדושות ובבתי החינוך אליהם שלחת אותם ללמוד, ושאת שכר לימודם שילמתי. הדרך הזו שהם ממשיכים בה היא דרכך - לנצח מצחים!

אורחים חשובים בשלחן השבת

בכך שאדם מוריש לבניו את נכסיו, הרי זה בעצם כאילו הוא יושב עמם סביב שלחן השבת, ורואה מקרוב את כל המתרחש בבית אותו הוריש להם. הוא רואה את צאצאיו שומרים שבת; הוא מביט בהם בעודם יושבים סביב שלחן השבת ושרים זמירות. האושר שלו גדול כל כך, עד שהוא מצטרף אליהם בשירתם! אל נא תחשבו שאלו דיבורים בעלמא! זו האמת! זכרו זאת בליל שבת הקרובה, כאשר תשבו סביב השלחן - הסבים והסבתות ע"ה שכבר נפטרו מן

העולם, יורדים מטה ומביטים בך ובמשפחתך. הם שרים יחד אתכם ושמחים בכם! הם אומרים לעצמם, "איזו נחת! צאצאיו מדברים דברי תורה! הם עושים עבורנו דברים כל כך גדולים! לך בדיק קיוונו!"

הם שמחים כל כך לראותכם הולכים בדרך התורה, מתעלים בעבודת ה'! החתונות של הנכדים, הבר מצוות של הגנים - איזו נחת! הבנים והבנות לומדים במוסדות של תורה, כולם מקיימים מצוות, מברכים ברכות, מתנהגים בדרך ארץ - כולם עסוקים בלקיים את כל התורה כולה!

וכך, לאחר שהאדם נפטר מהעולם - הכל ממשיך, והוא נמצא כאן, בעולם הזה! נציגו ממשיכים לפעול גדולות ונצורות בעולם הזה. זה מה שמלמדת אותנו הפרשה של ירושה - שגם לאחר מותו, האדם ממשיך לחיות בעולם הזה, באמצעות ביתו, כספו, נכסיו וצאצאיו - הוא ממשיך לפעול ולהשיג בעולם הזה. הירושה שלך "עובדת" עבורך לעד!

תקוה לכולם

אמנם, לא כולם זכו לפרי בטן. ישנם כמה וכמה מאחינו בית ישראל שלא זכו להמשיך ולחיות בעולם הזה במתכונת של הירושה עליה למדנו בפרשה. ועל כן עלינו להוסיף מספר נקודות החשובות לנושא שלנו; הן חשובות לכל אחד, ובפרט לאלו שלא זכו לילדים.

גם אדם שלא זכה לזרע של קיימא, יכול להמשיך ולחיות בעולם הזה - "אֵל יֹאמֶר הִסְרִים הֵן אֲנִי עֹץ יָבֵשׁ" (ישעיה נו, ג), וזאת משום שכל אחד ואחד מאתנו משאיר אחריו ירושה בעולם הזה. אמנם לא ירושה בדמות בית או רכב או בנים, אולם ישנו דבר חשוב ביותר אותו הוא משאיר - ומבחינה מסוימת הוא חשוב יותר מאשר ירושת ממון ונכסים.

בכדי להבין אל נכון את העניין הזה, נקדים ונביא את דברי הגמרא במסכת ברכות (יז, א), "ר' יוחנן כי הוה מסיים ספרא דאיוב אמר הכי [כאשר היה מסיים ללמוד ספר איוב היה אומר כך], סוף אדם למות וסוף בהמה לשחיטה והכל למיתה הם עומדים". ר' יוחנן השווה בין מיתת האדם לשחיטת הבהמה. הפרה, בעודה בחיים, עשתה הרבה דברים טובים: היא סיפקה חלב - החלב הוא דבר נפלא! היא גם עבדה - היא גררה עגלות, זיבלה את השדות, ועוד. הפרה היא שימושית מאוד בעודה חיה - זו מתנה גדולה מן השמים!

כאשר שוחטים את הפרה, נדמה כי תועלתה הסתיימה, ושבזאת סיימה הפרה את תפקידה עלי אדמות. אולם ר' יוחנן מלמד אותנו שלא כך הוא הדבר - אלא הפרה ממשיכה לחיות בעולם הזה במשך זמן רב.

הפרה ממשיכה לחיות

ראשית כל - הפרה מספקת בשר לכבוד שבת קודש - וזה כבר הישג. בנוסף לכך - מעורה של הפרה אפשר להכין נעליים, המתקיימות זמן רב. נעליים טובות יכולות להתקיים גם שלושים שנה, בעוד פרה חיה על פי רוב לכל היותר עשרים שנה. נמצא שהפרה ממשיכה לחיות על רגליו האדם במשך זמן רב יותר ממה שהיא חיה ברפת. ישנם גם שימושים טובים יותר בעור - אפשר להכין ממנו רצועות ובתים של תפילין, וכן לעשות ממנו קלף עליו יכתבו ספר תורה - שיכול להישאר גם מאה שנה.

נמצא שלאחר מותה, לפעמים הבהמה יכולה להביא תועלת מרובה יותר מבחינה. זה הפירוש של "סוף בהמה לשחיטה" - תכליתה של הבהמה באה כאשר היא נשחטת. לפעמים רק אז מתחילה ה"קריירה" שלה, והיא עושה יותר ממה שהיתה עושה לו המשיכה לחיות.

חיים לאחר המוות

וכעת מגיע ר' יוחנן ומלמד אותנו שכן הוא גם אצל האדם. "סוף אדם למות" - אולם מיתתו אינה הסוף, כי ביכולתו של האדם להמשיך ולחיות בעולם הזה ולצבור זכויות. וזהו שממשיך ר' יוחנן (שם), "אשרי מי שגדל בתורה" - מאושר הוא האדם שגדל באווירה של תורה. "ועמלו בתורה" - מלבד מה שגדל ונתחנך באווירה זו, עוד הוסיף מעצמו ועמל בתורה. "ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם ועליו אמר שלמה (קהלת ז, א) טוב שם משמן טוב".

אדם הסך על בשרו שמן המפיץ ריח טוב ונעים - גם כאשר הוא עוזב את החדר, הרי שהוא עדיין נמצא שם. אמנם הוא עזב, אבל ריחו הטוב נשאר אחריו. שלמה המלך מלמד אותנו שישנו דבר טוב יותר מאותו שמן המפיץ ריח טוב,

והוא מי שיש לו שם טוב. כאשר אדם קונה לעצמו שם טוב, דהיינו שיש לו מדות טובות ויראת שמים - זה עושה רושם. בכל מקום בו הוא עובר, הוא מפזיץ ריח נעים של שם טוב, וגם כאשר הוא יעזוב את העולם, ניחוחם של מדותיו הנעימות ישאר באוויר העולם, כביכול הוא קורא, "הייתי כאן!"

בעלי שם טוב

לפני שנים רבות חי בשכונתנו אדם, שהיווה דוגמא חיה למי שמשאיר אחריו שם טוב. אדם זה השפיע טוב על כולם - הוא היה צדיק ואנשים העריצו אותו. שנים רבות לאחר פטירתו, אנשים עוד שחו אודותיו. מעשיו, התנהגותו, המצוות שקיים - כולם ממשיכים להשפיע כאן בעולם הזה.

היו עוד פעמים רבות בחיי בהם נהנתי והושפעת מריחם הטוב של יהודים טובים. היה עוד יהודי יקר שזכיתי להיכרות קרובה עמו עוד כאשר הייתי בחור. הייתי צופה בו, אהבתי והערצתי אותו. הוא לא ידע זאת, אבל הוא היה הדוגמא שלי, ואישיותו השפיע עלי רבות. עברו שנים רבות מאז, אולם דמותו לא משה מזיכרוני, ואיני מסוגל לשכוח אותו.

היה אדם נוסף שהכרתי בשלב מאוחר יותר בחיי, והוא היה כבר יהודי מבוגר. יהודי זה ידע ש"ס ופוסקים, הוא מעולם לא דיבר לשון הרע, אף פעם לא כעס. הוא היה תמים בדרכיו, ממש קידוש ה' מהלך. כל ימי צפיתי בו, ולמדתי ממנו דברים רבים כל כך, ואני בטוח שהיו עוד אנשים רבים שהושפעו ממנו. הוא כבר אינו אתנו, אבל הניחוח הטוב והנעים אותו השאיר עדיין חי וקיים!

מציאות ממשית

עליכם להבין, שהריח הטוב שאדם משאיר כאן בעולמנו אינו דבר רוחני גרידא - יש כאן מציאות ממשית, פיזית. ידוע שהריח הוא דבר אמיתי ביותר, כל דבר המפיץ ריח נעים, משאיר באוויר מולקולות של ריח, אותם נושמים פנימה אל תוך האף, שם ממזקקים קולטנים מיוחדים הקולטים את המולקולות, והם מעבירים את מסרי הריח למוח. הריח הוא דבר ממשי - היינו יכולים לראותו אותו בעינינו אילו היה לנו את הציוד המתאים לכך.

הניחוח הנעים של "שם טוב" שמשאיר האדם בעולם גם הוא ממשי, גשמי. כמובן שתופעה גשמית זו טומנת בחובה אידיאלים רוחניים - חסד, בין אדם לחבירו, ביטחון, לימוד התורה, תפילה, קבלת יסורים באהבה, ועוד, והניחוח של אידיאלים אלו ממשיך לנדוד בעולם, נושא את המסר, את הלקח אותו לימד אותנו האדם הזה, בעל ה"שם טוב". אותן מעלות שהשיג וחי על פיהם, אינן הולכות לאיבוד, אלא הן ממשיכות הלאה להשפיע ולפעול בזה העולם, וזוהי הירושה החשובה מכל בעולם הבא.

תינוקות של בית רבן יוכיחו

הכרתי יהודי צדיק אחד, שלא זכה לזרע של קיימא. יהודי זה נהג לקבץ יחד את ילדי השכונה בימי חול המועד, הוא היה מדבר עמם, לומד עמם ומספר להם סיפורים, ואז היה נותן להם פרסים על לימודם. איזה דבר יפה זה היה!

אבל אז יום אחד, הצדיק הזה נפטר מעמנו. היה שקט - קול דממה דקה, כביכול הצדיק עזב את העולם ואבד ממנו. אולם האמת היא שלא, הוא לא אבד מן העולם! ראשית כל, נערים אלו גדלים עכשיו, וחיים עם המושגים והמסרים אותם הוא הכניס לראשם, ואת זה הם יעבירו הלאה וילמדו את בניהם, ובניהם את בניהם - לנצח!

אולם מלבד זאת, עצם העובדה שהוא דיבר איתם ולימד אותם, פירושו של דבר הוא שהמילים שלו, הדיבורים שלו, עדיין מהדהדות באוויר. חשוב לדעת זאת! הם אינם הולכים לאיבוד! האוויר טהור יותר בגלל דיבורים אלו! כאשר אנו הולכים באותם הרחובות בהם הוא הלך, אנו נושמים את האוויר הטהור הזה. המקומות הללו נתקדשו בעצם נוכחותו המטרה.

תיקון עולם

שמעתי פעם מאחד האדמורי"ם שאמר, "כאשר אתה הולך לאיזה מקום ולומד שם משניות, הנך משנה את המקום הזה". אדם ההולך ברחוב ומשנן משניות [כמובן מדובר ברחוב בו מותר לדבר דברי תורה], הרחוב הזה אינו כפי שהיה, הוא השתנה! אדם זה שינה את העולם **מבחינה גשמית** - אין בכך שום ספק!

מה שקורה בימינו הוא ההיפך, למרבה הצער אנו עדים ל"ותטמא הארץ". הרשעים מפצים ניחוח בלתי נעים - כפשוטו. העברות מטמאות ומטנפות את עולמנו. כדי להתנגד ולנטרל את השפעתם הרעה, מוטל עלינו להפיץ ריח נעים של תורה, של מעשים טובים ושל מדות טובות - ככל יכולתנו. מעשים טובים גורמים לעולם להיות טהור יותר וקדוש יותר. וזה לא רק בארץ ישראל, אלא בכל מקום בו הולכים יהודים המקיימים תורה ומצוות - הם מטהרים את האוויר ומשביחים את הקרקע. הכל נעשה טוב יותר כתוצאה ממעשיו ודיבוריו של יהודי.

כמובן שזוהי אחריות גדולה, אולם עלינו להבין את האמת הזאת. מעשינו משפיעים על העולם. כאשר אדם הולך ברחוב וחושב על יציאת מצרים, על מתן תורה, או על "שור שנגח את הפרה"; או לחילופין עורך עם עצמו חשבון הנפש - הוא חושב כמה שהוא צריך לכבד את הוריו, כמה הוא צריך לכבד ולשמח את רעייתו; אדם החושב כפי שיהודי צריך לחשוב - עליו לדעת שכעת הוא מנקה ומטהר את אותו הרחוב, ולא משנה באיזה רחוב מדובר. אמנם הרחובות היום מלאות בכמות גדולה כל כך של טומאה, ובכוחם לעמוד בפני כמות גדולה של טהרה - עליך לחשוב הרבה בזמן שאתה הולך - אולם זהו הישג גדול, הישג של יהודי המשנה את העולם.

פרקליט בשני העולמות

"הַעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת, קוֹנֶה לוֹ פְּרָקְלִיט אֶחָד" (אבות ד, יא) - האדם קונה "דובר" - מי שידבר וימליץ עבורו. כוונת חז"ל אינה רק שעל ידי עשיית המצוה האדם קונה עבור עצמו מלאך שימליץ טוב עבורו בפני בית דין של מעלה, בבא זמנו להישפט על מעשיו. בודאי שזה נכון, אולם יש כאן הרבה מעבר לכך - פירושו של "פרקליט" היינו שהוא בורא דבר שנשאר קיים **בעולם הזה**! הוא אינו ממליץ עליך רק ביום הדין, אלא גם כעת ממש. אמנם אינך שומע אותו - אבל הוא מדבר עליך!

לדוגמא, יהודי אומר כמה מילים של עידוד וחיזוק לחבירו, ובכך הוא גורם לו הרגשה נעימה וטובה. עליו לדעת שמילים אלו לא נעלמו ברגע שנכנסו לראשו של השומע, אלא הן ממשיכות לעולמי עד. זהו הפרקליט אותו קונים במצוה אחת - דובר שלעולם לא יפסיק מלהמליץ טוב עליך. המעשים, הדיבורים, ואפילו המחשבות הטובות שלך - עדיין נמצאים כאן בעולם ומשפיעות עלייך.

תולדותיהם של צדיקים - מעשים טובים

כל מעשה טוב שעושה האדם - הוא כמו ילד שהוליד. אם למדת מסכת אחת, חזרת עליו וקנית אותו - זהו בנך בכורך - ילד חמד של ממש. האמינו לי, בבא קמא הוא ילד יפהפה ביותר. גם מסכת מגילה - אמנם הוא ילד קטן, אולם הוא שווה ביופיו לבבא קמא. כל מסכת נוספת שלומד האדם, יש לו עוד ילדים. מלבד השכר שיקבל על לימוד התורה, עצם העובדה שמילוחיו ממשיכות להתקיים לעד בעולם הזה, היא הירושה המשמעותית ביותר.

גם נשים יכולות לזכות לבנים כאלו. חובות הלבבות ושערי תשובה הנם ילדי חמד. מעשים טובים הם ילדים יפים ביותר. ישנם כל הרבה מעשים טובים אותם אפשר לקיים, אנשים רבים כל כך זקוקים לעזרה, ובכוחן של נשים לפעול גדולות ונצורות. אשה הגומלת חסד עם חברתה - מעשיה הטובים הם ילדיה, מבחינה מסוימת. איני אומר שזה ממש כמו ילד, אולם זה דומה לילד. המעשים אינם נאבדים, אלא נשארים לעד באוויר העולם, וזוהי הירושה האמיתית אותה משאיר האדם בעולם.

שקלו של אדם כמותו

כן הוא הדבר בענין ממונו של האדם. כפי שאדם המשאיר ממון ליורשיו, זוכה להמשיך ולחיות בעולם הזה באמצעות ממונו, כך ממש יכול לזכות אדם שלא זכה לזרע של קיימא. אם הוא תורם מכספו ליישובות או להחזקת תלמידי חכמים, יתכן ויש לזה ערך יותר מאילו היה מוריש ממון לבניו. הדבר תלוי באופן בו משתמשים הבנים בכסף

אותו ירשו. אם הם ינצלו את הירושה כדי לנפוש באיים הקריביים - אז ישנם מקומות טובים בהרבה בהם אביהם יכול היה להשקיע את כספו. הניחוח של האיים הקריביים הוא הדבר האחרון לו זקוק הנפטר.

אם אתה תורם כסף לשיבה, כאשר בני הישיבה יושבים ולומדים גמרא, כספך הוא זה שלומד. אם הם יושבים בשעת לילה מאוחרת בבית המדרש, הרי שאתה יושב שם יחד עמם ולומד. כספך לומד כעת פרק המפקיד. אין זו רק מצות צדקה שקיימת, וכעת הסתיימה המצוה - לא! כעת רק התחלת להשיג דברים נפלאים!

פעם דיברתי עם אדם שרעייתו הלכה לבית עולמה זה לא מכבר. אמרתי לו שכדאי לו לתרום ספרי קדש לשיבות לעילוי נשמתה. כך, כאשר בחורי הישיבה ילמדו בספרים אלו, הרי זה כאילו רעייתו מסייעת להם בלימודם. היא תמשיך לחיות בתוך בית המדרש עוד שנים רבות. היא חיה בשני העולמות בו בזמן.

“אגורה באהלך עולמים”

זהו שביקש דוד המלך ע"ה “אֶגוֹרָה בְּאֵהֶלְךָ עוֹלָמִים” (תהילים סא, ה). “אהלך” פירושו אהל ה' שבו היו מתקבצים דוד וחבריו כדי לשיר זמירות ותשבחות לקב"ה, וכן לעסוק יחד בתורה, ובאהל זה ביקש דוד לגור לעולמים. ומקשה הגמרא במסכת יבמות (צו, ב) “וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים?!” - מה זאת שביקש דוד לגור באהל זה לעולמים? האם הוא אינו חפץ להיות בעולם הבא? בוודאי שהוא חפץ בכך, ואם הוא שם - הכיצד יוכל להיות גם כאן?

על זה עונה הגמרא, “אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז - כן, אדם מסוגל להמשיך לחיות בשני העולמות גם יחד. כאשר אדם משאיר בעולם הזה שם טוב וניחוח נעים, הוא עדיין נמצא כאן **ממש**, בעולמנו הגשמי, בדמותם של מעשיו הטובים, בדמות הריח הטוב שהשאיר אחריו.

הלימוד החשוב של פרשת הירושה

זהו הלימוד החשוב אותו למדנו מפרשה זו של דיני ירושה. הלכות ירושה אינם רק אופן יעיל כדי שהעולם לא יהיה הפקר, ואין כאן רק אופן לוודא שתהיה חלוקה נכונה וראויה של הירושה. הענין כאן אף אינו רק הצורך לגמול חסד עם היתומים האבלים. דיני הירושה הם גמילות חסדים עם הנפטר, משום שבכך מתמלא חפצו שלא לאבד קשר עם העולם הזה. הקב"ה מלמד אותנו יסוד חשוב ביותר בענין עולם הזה: הוא חפץ שנדע עד כמה הנשמה משתוקקת להזדמנויות הקיימות בעולם הזה. תשוקתה גדולה כל כך, עד שגם לאחר שהיא עוזבת את העולם הזה, היא חפצה להישאר מחוברת אליו.

לקח זה מיועד עבור כולנו - בין למי שזכה לפני בטן ובין למי שלא זכה לכך: כל נשמה מבקשת להמשיך לחיות בעולם הזה לעד, משום שכאן נמצאת ההזדמנות האחת והיחידה להצליח. ולכן, כל עוד האדם ממשיך להשקיע את כוחותיו בלהשפיע בצורה חיובית על העולם הזה, להשאיר איזה רושם, אז במדה מסוימת, הניחוח הנעים הזה שהוא יוצר, הנו חשוב לא פחות ממי שמשאיר אחריו בנים וממון.

הפרקליטים ימליצו טוב בעד האדם בשני העולמות, לעולמי עד, וככל שיש לאדם יותר פרקליטים, כך גובר ה"קול רעש גדול" היוצא מפיהם, והקול הזה יימשך זמן רב, הרבה אחרי שהאדם כבר עזב את העולם. האדם יביט משמים על צאצאיו, על ממונו, והחשוב מכל - על הריח הטוב אותו השאיר בעולם, והוא ישמח בכך שהוא ממשיך לחיות לעד בשני העולמות. זהו מה שחשוב עבור הנשמה - כי ירושת השם טוב הנשארת בעולם היא הירושה ממנה נהנית הנשמה בעולם הבא, לעד ולנצח נצחים!

שבת שלום ומבורך!

פרושים וביאורים על סדר התפילה

מתוך ספר תפלת אביגדור - פירוש התפילה מאת רבינו זצ"ל

ה' - שם המיוחד כמו שקוראים שם למשה ודוד, [ולא שייך בו הריבוי וגם לא לכנותו בו אחר], ואין אומרים איש או מנהיג או רב, שהם שמות כוללים. ה' הודיענו את שמו המיוחד שנקראהו בו כמו שקוראים ידידיו של אדם את שמו המיוחד לידידים.

השם המיוחד, הו"ה, הוא השם המעולה מכל שמותיו יתברך, והוא גם מציין את כל מדותיו יתברך. כלולים בו כל הסודות הנעלמים של אמיתתו יתברך, באופן שנמצא כי שם זה מציין גם את התענוג הנפלא מכל התענוגים שיהנו בה הצדיקים לעתיד לבא, כשיתגלה להם זיו השכינה לעולם הבא. הנה יש שני דברים שאף הנביא אינו יכול לראות בחיים חיותו בעולם הזה: א) כי לא יראני האדם וחי' (שמות לג, כ). ב) עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכים לו (ישעיה סד, ג). והיינו שאף הנביא לא חזה ה', וגם לא חזה תענוגי עולם הבא. השוואה זו מורה כי שניהם אחד, התענוג של עולם הבא הוא התענוג של ראיית ה', כמו שאמרו ז"ל (ברכות יז, א) צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. ידיעת ה', מהותו האמיתית ותכונותיו, היא השמחה העילאית והיא התענוג הנעלה הניתן לראויים לכך. אולם, שם הו"ה מציין את כל תכונותיו וכולל את כל נסתרות מהותו האמיתית, נמצא אם כן, ששם הו"ה כולל את מלא הוד והדר השכינה אשר מכירים בו הצדיקים בעולם הבא. כל זה נכלל בשם המיוחד וכל זה לעולם, כי שם הו"ה הוא לעולם, ה' אלקינו, כל זה שלנו הוא.

אלקינו - שהוא אלקים שלנו בשני אופנים:

א) **מצדנו** שאנו מסורים לו יתברך בכל לבבנו ונפשנו, והוא יחיד בעולמנו אפס זולתו, אין לנו בחיים שום אהבה וידיעה זולתו.

ב) **מצדו**, שהוא אוהב רק אותנו ואין לו עם אלא ישראל ולנו כל אהבתו.

שני הענינים הללו הם מה שאמרו ז"ל (ברכות ו, א) שהקדוש ברוך הוא מניח תפלין, ותפלין כמו שלנו, שבשלנו כתוב ה' אחד, ובתפלין של הקדוש ברוך הוא כתוב (ש"ב ז, כג) מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

ואלקי אבותינו - מיוסד על הפסוק **רַעַךְ רַעַךְ אַבִּיךָ** אל תעזוב (משלי כז, י), ויש בזה שתי בחינות:

א) שאדם **בוטח** יותר במי שהיה רַעַךְ ומטיב לו מקודם, ומכל שכן כשהיה אותו המטיב רַעַךְ גם לאביו, כי כבר נתנסה אותו פלוני בשני דורות, וגם מפני אהבתו אל האב מובטח הבן שיגמול לו חסד בזכות אביו.

ב) האדם מחויב בהכרת טובה למי שכבר גמלה, וכל שכן שמחויב **כפלים בהכרת טובה** כשאותו המטיב גמל גם לאביו.

בתיבות **אל תעזב** כלולות שתי הבחינות: א) אל תעזוב אותו מלבטוח בו. ב) אל תעזוב אותו מלהכיר לו טובה ולהראות תודתך אליו על ידי עבודתך לו. (א.ה. עיין חובות הלבבות שער חשבון הנפש חשבון יד).

והקדים **אלקינו** לפני **אלקי אבותינו** [כמו שהקדים רַעַךְ לפני רַעַךְ אבִּיךָ] כי הולך מן הקל אל הכבד, כי בתחילה מרגיש האדם בטובות שנעשו לו, ורק אחר כך כשיגדל שכלו הרי הוא מתחיל להכיר טוב בעד מה שנעשה לאבותיו. כן גם בבחינת הבטחון, מתחילה נח לבו ובוטח במי שהטיב אליו ואינו חושב אודות מה שנעשה לאבותיו, ורק אחר כך כשיגדל שכלו אז בוטח במי שהראה נאמנותו גם לאביו.

כאן בפתיחת התפילה, ייסד את התודה ואת הבטחון בה' שישמע ויטיב, על מה שהוא אלקינו וגם על מה שהוא אלקי אבותינו.

עוד יש בזה בבחינת האהבה, כי הוא יתברך אוהב אותנו מחמת מעשי אבותינו, ואנו אוהבים אותו מחמת חסדיו לאבותינו, זה מוסף על **אלקינו**, שהוא יתברך אוהבנו בעצמנו ואנו אוהבים אותו על מה שעשה לנו.

ומזכירים ענין זה בפתיחת התפילה הן כדי שאנו נזכור זאת, והן שבזכות האבות תתקבל תפילתנו, כי כל זכותינו היא זכות האבות, כמו שכתב הרמב"ם (מורה נבוכים ג, מג).

שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

האם ראוי לומר תיקון חצות בתקופה זו של השנה - ימי בין המצרים?

תשובה:

תיקון חצות הינו דבר טוב מאוד, אבל אין לאומרו במרוצה, ללא כוונת הלב. אני הייתי מציע רעיון אחר: כל ערב, לפני השינה, פשוט לשבת על הקרקע - אפילו למשך דקה אחת בלבד. עשה זאת כאשר אף אחד אינו רואה, שלא יחשבו שיצאת מדעתך. שב על הקרקע באבלות על חורבן בית המקדש, במשך דקה אחת.

דקה אחת היא גם כן דבר טוב מאוד; אל נא תחשוב שזהו דבר קטן! בילדותי הייתי אומר תיקון חצות, אך כיום אני נוהג לשבת על הקרקע ולחשוב על מה שאיבדנו - ולטעמי זה טוב יותר. דקה אחת של מחשבה על חורבן בית המקדש! זוהי עצה טובה מאוד!

מדור זה נתרם לע"נ:

להנצחות 076-599-4020